

ТЕРМІНИ ПОЛІТОЛОГІЇ ЯК СИСТЕМА

Будь-який термін є частиною термінологічної системи, що виступає понятійною моделлю відповідної науки. Подібні системи відображають відносини між поняттями тієї чи іншої науки, і термін стає терміном, тільки якщо учасники комунікації усвідомлюють, яке місце він займає в певній галузі знань.

Необхідність враховувати цю особливість термінологічних систем при дослідженні семантики термінів зумовлюється тим, що значення будь-якого терміна залежить від його семантичного оточення – термінів, пов'язаних із ним як в рамках його термінологічної системи, так і поза нею, від характеру зв'язків і від того, як ділиться понятійне поле між цими термінами.

Ця залежність проявляється в самих визначеннях термінів, так як вказівка на його місце у відповідній системі є одним із найважливіших критеріїв наукового характеру дефініції, відмінністю її від тлумачення слів загальнолітературної мови нетермінологічними словниками: «The main task of a terminological definition is to point out, to show clearly the place of the concept within the system of scientific concepts» [2]. В термінологічному визначенні повинна бути присутня вказівка на місце поняття в системі понять тієї чи іншої науки, на те, до якого класу явищ воно належить, чим відрізняється від інших понять того ж класу і за якими параметрами проводиться зіставлення.

Основними характеристиками термінологічної системи є: її ієрархічна структура, що базується на родо-видовій ієрархії; однозначність і унікальність значень її складових; переважання певних структурних моделей; антонімічний характер включених у неї термінів, об'єднаних однією родовою ознакою.

Останнім часом дослідники виявляють великий інтерес до дослідження мовних систем, у тому числі термінологічних, у їхньому розвитку, динаміці, не

протиставляючи діахронічний аспект їхнього існування їх структурному характеру [2].

З огляду на родо-видовий принцип ієрархії термінологічних систем, при описі політичної термінології з точки зору її системності необхідно, перш за все, виявити найзагальніші, основні категорії та поняття політології.

Так, найбільш чисельними семантичними категоріями термінології політики виступають такі:

1. Суб'єкти політики – урядові та неурядові організації, партії, рухи та об'єднання, політичні діячі та ін. («Parliament», «State», «President» тощо).

2. Політичні процеси і дії – регулярні (наприклад, вибори, періодичні зібрання організацій) і нерегулярні (наприклад, демонстрації, спрямовані проти певної політики), контрольовані суб'єктами політики і незалежні від них, значимі для більшого або меншого кола осіб та ін. («Elections», «Parliamentary procedure», «Local conflict» тощо).

3. Абстрактні поняття – ідеологічні течії, характеристики суб'єктів політики і їх взаємин, властивості процесів та явищ та ін. («Conservatism», «Authoritarian government», «Opposition» тощо).

4. Матеріальні об'єкти – документи, технічні засоби, матеріальні ресурси та ін. («Treaty», «Voting machine», «Weapons» тощо) [2].

Зазначені категорії є найбільш широкими і всеосяжними та знаходяться на вищому, узагальнюючому рівні класифікації термінів у системі політології. Вони є родовими по відношенню до більш конкретних термінів (наведених у списку в якості прикладів), які, в свою чергу, діляться за тією чи іншою ознакою на ще більш конкретні найменування політичних понять. Подібне «розщеплення» семантичних понять значною мірою залежить від обсягу родового терміну, а також від рівня вивчення цього явища на тому чи іншому етапі розвитку науки.

Крім того, в термінологічній системі політології можна виділити кілька семантичних полів, які відповідають різним розділам політології. Найбільш великими з них є такі семантичні поля, як «влада», «вибори», «державна»,

«міжнародні відносини», «політичні інститути», «політична комунікація», «соціальні групи і верстви» та ін.

Приналежність терміна до тієї чи іншої категорії часто простежується в самій його формі, що може бути виражене як морфологічно, так і лексично.

Подання політичних термінів у вигляді системи допомагає більш точно встановити, яким чином розвивається і змінюється їх значення та як проявляється взаємна залежність між розвитком понять політики і зміною політичних термінів.

Список використаних джерел

1. Фомина И. Н. Семантическая деривация в формировании английской политической терминологии: дисс. ... канд. филол. наук / 10.02.04 – германские языки. М., 2006. 195 с.

2. Terminology: theory and method / edited by O. Akhmanova, G. Agarova. М., 1974. С. 59.